
Многогодишната финансова рамка на Европейския съюз за периода 2014-2020

Анализ и потенциални ефекти върху България

Васил Николов

Десислава Николова

Институт за пазарна икономика

www.ime.bg

октомври 2012

Изследването е направено по проект "Better Governance in Bulgaria", финансиран от Think Thank Fund (TTF) на Open Society Institute – Budapest (OSI-ZUG)

Съдържание

Използвани съкращения	3
Резюме	4
Въведение.....	5
Обзор на основните параметрите	5
Финансиране на многогодишната финансова рамка на ЕС (2014-2020).....	11
Причини за промените във финансирането	11
Основни промени във финансирането	11
Ефекти на предложенията върху Европа	12
Ефекти на предложенията върху България.....	14
Общата селскостопанска политика – предложения за промяна и развитие.....	15
Директни плащания	16
Интелигентно и включващо развитие	20
Механизъм за свързване на Европа	20
Образование, иновации и малки и средни предприятия	22
Кохезионна политика.....	22
Ефекти върху България	24
Образование, иновации и малки и средни предприятия	26
Кохезионна политика.....	27
Библиография.....	29

Използвани съкращения

ERTMS – European Rail Traffic Management System
ETS – Emissions Trading System
FTT – Financial Transaction Tax
IATA – International Air Transport Association
ITS – Intelligent Transport System
RIS – River Information System
БВП – Брутен вътрешен продукт
БНД – Брутен национален доход
ДДС – Данък добавена стойност
ДФТ – Данък върху финансовите транзакции
ЕК – Европейска комисия
ЕП – Европейски парламент
ЕС – Европейски съюз
ИЕСП – Инструмент за европейско съседство и партньорство
ЕСР – Инструмент за сътрудничество и развитие
КП – Кохезионна политика
КФ – Кохезионен фонд
МСЕ – Механизъм за свързване на Европа
МФР – Многогодишна финансова рамка
НСИ – Национален статистически институт
ОСП – Обща селскостопанска политика
Пр.п. – Процентен пункт
СКФ – Структурни и кохезионен фонд
Ха - Хектар

Резюме

Анализът проследява промените, които настъпват в Многогодишната финансова рамка 2014-2020 на Европейския съюз спрямо предходния бюджетен период, изследва причините за тях и прави изводи за ефекта им върху българската икономика. Основните теми, които са засегнати, са свързани с цялостния облик на МФР, предвидените реформи в начина на финансиране на бюджета, Общата селскостопанска политика и направлението за Интелигентен и включващ растеж.

Новата МФР съдържа както разумни предложения за справяне със съществуващите недостатъци в европейските икономики, така и множество опасности, произтичащи от раздути разходи и желание на ЕК за по-голяма независимост и централизация. Анализът стига и до заключението, че българското правителство трябва по-настоятелно да отстоява позициите си по определени въпроси, а по други – напълно да ги преразгледа.

С оглед на разразилата се финансова и дългова криза в Европа, заявените ангажименти на ЕК за намаляване на тежестта на европейския бюджет върху националните такива не са изпълнени на задоволително ниво. Макар да намаляват като процент от БНД, реалните суми се покачват, като не са оползотворени съществуващите възможности за оптимизация на разходите, особено в сектори като администрацията и Общата селскостопанска политика. Това води до пропуснати ползи, пазарни изкривявания и ненужно натоварване на страните-членки.

Анализът на предложения нов метод на финансиране на МФР заключава, че желанието на ЕК за по-голяма независимост в конкретните си измерения създава опасности както за ЕС, така и за България в частност. Докато идеята за опростяване на сегашната система за ДДС приходи може да се интерпретира като положителна промяна, то всички останали предложения, включващи нова форма на ДДС приходите и свързаната с нея синхронизация на данъчната база, както и въвеждане на данък върху финансовите трансакции могат да окажат негативен ефект върху българската икономика. В допълнение към това се разглеждат и загубите на България, произтичащи от работата за Великобритания, както и възможностите за премахването на причините за него, а впоследствие – и на самия рабат.

По отношение на ОСП се разглеждат предложенията, свързани с промяна в структурата на директните плащания, въвеждането на таван на плащанията и липсата на пълно изравняване на директните плащания между отделните държави-членки. Стига се до заключението, че предлаганата реформа в ОСП не е в интерес на България и ще задълбочи негативните ефекти от субсидиите върху българското селско стопанство. Препоръчва се в официалната позиция на България да се настоява за премахване на директните плащания, или в краен случай за изравняването им за всички държави на еднакво, по-ниско от настоящото средно ниво за ЕС-27.

Коментарът върху раздела за Интелигентен и включващ растеж се концентрира върху предвиденото създаване на Механизъм за свързване на Европа (МСЕ) и преразпределението на средствата, поставящо по-голяма тежест върху образованието и конкурентоспособността за сметка на регионалното сближаване. Изводът е, че промените биха обслужили ефективно заложените цели в стратегията Европа 2020, но се изразява съмнение дали те са необходими и правилни в сегашния икономически контекст. Прави се и заключение, че България е твърде вероятно да бъде ощетена от създаването на МСЕ, обособяването на категорията на „преходните региони” и наложения таван върху размера на получените средства, а оптимистичните сметки на МФ може и да не се оправдаят.

Въведение

Многогодишната финансова рамка на Европейския съюз представлява бюджета на всички европейски институции и програми за предварително определен период от време. Тя се изготвя от Европейската комисия (ЕК) на базата на политическите ангажименти, поети от различните държави-членки, и разчетите на ведомствата под опеката на ЕС, като приемането ѝ изисква одобрението на Европейския парламент и Съвета на министрите. Сегашният бюджетен период, започнал през 2007г., ще продължи до края на 2013 г., след което ще бъде заменен от обсъжданата в момента финансова рамка, обхващаща 7 години (2014-2020 г.).

Макар че финалният вариант на европейския бюджет се очаква през 2013 г., предложенията на ЕК и предварителните анализи на експертите обещава големи промени в сравнение със сегашната рамка. В голяма степен измененията ще са продиктувани от приетата стратегия за развитие на съюза – Европа 2020, както и от разразилата се през последните няколко години финансова и дългова криза, засегнала сериозно много от страните-членки. С оглед на тези фактори приоритетите на ЕК са насочени към повишаване на конкурентоспособността на ЕС, поощряване на иновациите, подобряване на квалификацията на населението, но и оптимизиране на структурите и намаляване на разходите с цел олекотяване на тежестта върху затруднените правителства.¹

Не по-маловажна роля в изготвянето на новата рамка са и препоръките, извадени от проучванията на ЕК, ЕП и независими експерти. Основни сред тях са за по-силна обвързаност на средствата с постигането на конкретни резултати, засилен контрол при получаването и разходването на средства, по-прости и стандартизирани процедури за кандидатстване по програми, както и по-голямо участие на частни инвеститори.² В допълнение към тях са и по-голям фокус върху индивидуални потребности на отделните държави и региони, както и необходимост от постигане по-добра интеграция и на по-голяма равнопоставеност в рамките на съюза.

За да постигне тези свои цели Европейската комисия предвижда чувствително намаляване на размера на бюджета като процент от брутния национален доход на съюза, пренасочване на средства от някои пера към други, които имат статута на приоритетни, както и промяна на някои съществуващи практики. Основните реформи, с които се цели да се осъвременени европейският бюджет, са:

- 1) Начинът на финансиране на МФР
- 2) Нововъведенията в направлението за Интелигентен и включващ растеж
- 3) Промените в Общата селскостопанска политика (ОСП).

Обзор на основните параметрите

Преди да се стигне до по-детайлния анализ на отделните направления, заложи в бюджета, трябва да бъде направен общ преглед на параметрите за следващия период на МФР и движението му в годините от 2007 до 2020. За периода 2007-2013 г. бюджетът на ЕС възлиза на 975,7 милиарда евро³. Не по-малко внушителна е и сумата, предвидена за следващата

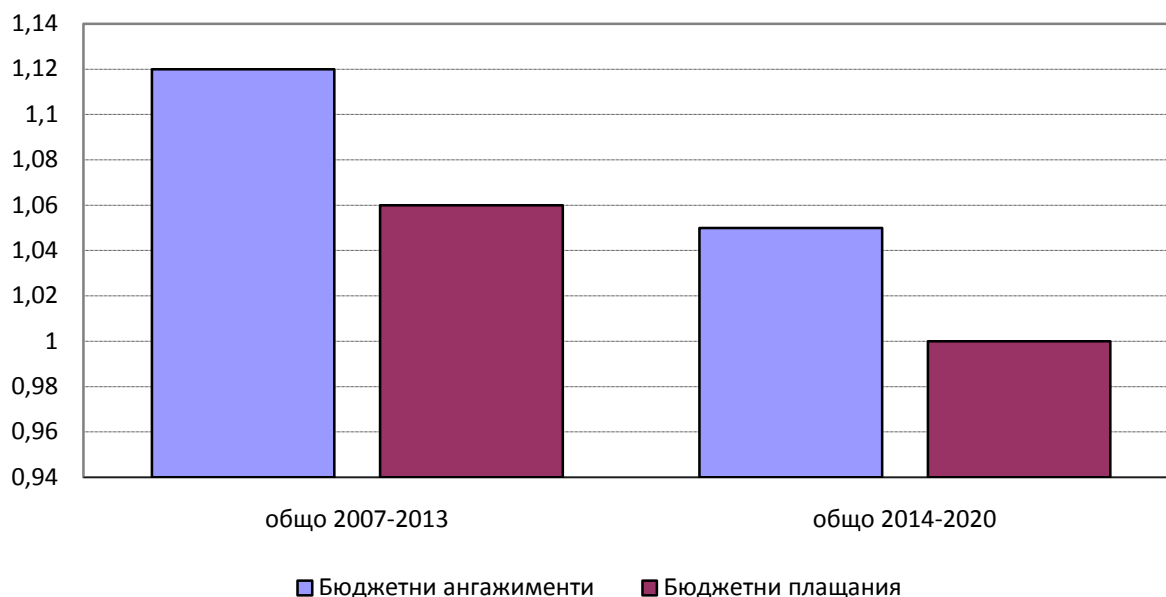
¹ European Commission, “COM(2011) 500 final”, Brussels, 29.06.2011

² Directorate-General for Internal Policies, “Overview of financial instruments used in the EU multiannual financial framework period 2007-2013 and the Commission’s proposals for 2014-2020”, 15.03.2012

³ Данни на Европейската комисия, актуални цени

многогодишна финансова рамка (2014-2020): 1 025 милиарда евро⁴. Както се вижда от Графика 1, обаче, съвкупните предвидени ангажименти и плащания за периода 2014-2020 като процент от брутния национален доход (БНД) на Европейския съюз са съответно 7 и 6 базисни пункта по-ниски в сравнение с периода 2007-2013. Тази промяна е в отговор на финансовите затруднения, които изпитват част от страните-членки и цели да намали бремето, което те понасят в рамките на съюза. В същото време увеличението на цялата сума за 7-годишния период съответства и на реален ръст, тъй като сумите са изчислени в цени от 2011г., елиминирайки наличието на инфлация. Фактически процентът от БНД намалява, но постъпленията и съответно разходите се увеличават, заради заложената нарастваща база на БНД.

Графика 1: Бюджет на ЕС: бюджетни ангажименти и плащания, % от БНД

Източник: [ЕК](#)

Започвайки коментара на основните параметри в бюджета ще направим следното уточнение-съществува съществена разлика между „бюджетни ангажименти“ и „бюджетни плащания“. Ангажиментите представляват общата сума на всички договори, които ЕС може да сключи в дадена година. Плащанията са сумата, с която ЕС разполага, за да изплати вече съществуващи договори. Тоест, по думите на [ЕК](#) – „Ангажиментите са утрешните плащания, а плащанията са вчерашните ангажименти... С други думи, ако всяка година увеличенията в ангажиментите са много по-големи от тези в плащанията, накрая много от партньорите ни ще имат обещания за разплащане, но няма да има пари, с които това да стане”⁵ Знаейки това, вече можем да се насочим към конкретните цифри.

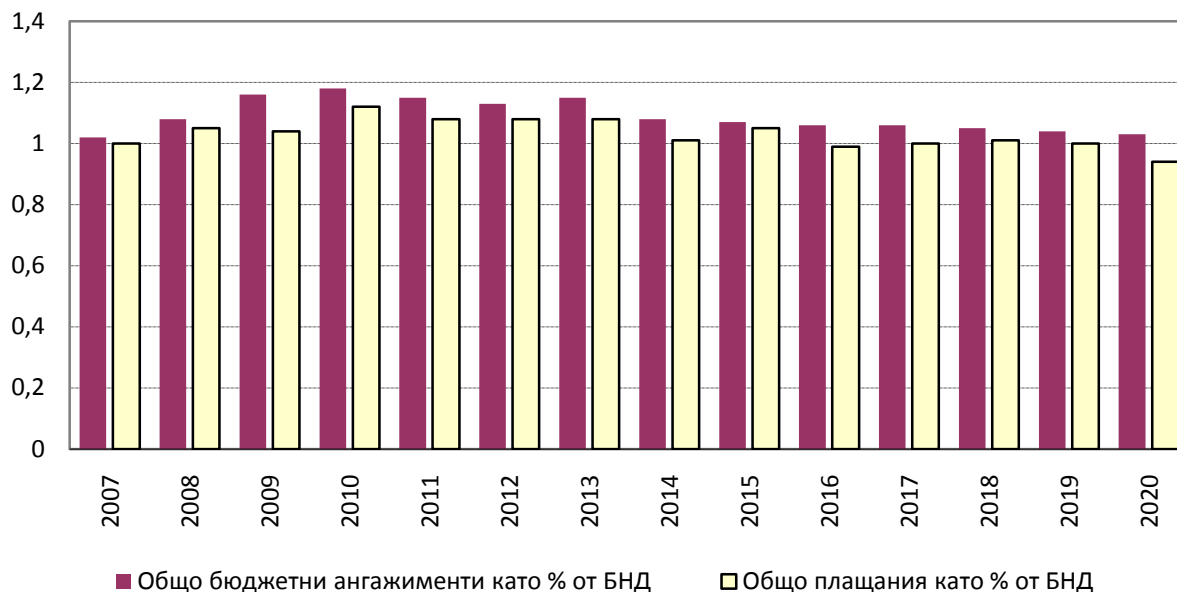
По-детайлна разбивка на заложените средства показва, че реално промяната е най-рязка в първата година от новия бюджетен период – 2014 г. и в последната – 2020 г. (Графика 2). Големият спад при плащанията между 2013 и 2014 г. се дължи на натрупването на проекти, чиито краен срок е именно последната година от досегашната МФР, което налага и тяхното окончателно

⁴European Commission, “COM(2011) 500 final”, Brussels, 29.06.2011

⁵ Europa.eu, “MEMO/12/278”, 25.04.2012

разплащане през 2013 г. В годините между тези две крайни точки се наблюдава леко люшкане в стойностите на плащанията, като след първоначалния спад през 2014 г. те се покачват през 2015 г.

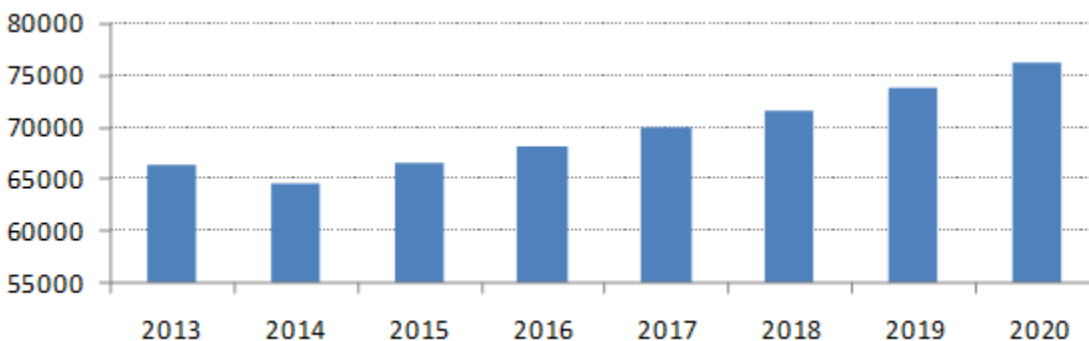
Графика 2: Бюджетни ангажименти и плащания като % от БНД

Източник: [ЕК](#)

Разглеждайки едно по едно основните направления в МФР, на първо място излиза това за Интелигентен и включващ растеж (Графика 3). Това е разделът, който със своите 490,9 млрд. евро за периода 2014-2020 г. държи най-големия дял от МФР (49%) и претърпява най-голямо увеличение на годишна база. От 2013 г. до 2020 г. средствата нарастват от 66,3 млрд. евро до 76,1 млрд. - близо 15%. Трябва да се отбележи спадът на средствата за 2014 спрямо 2013 г., въпреки че в следващите години стабилно растат. Това е закономерност, която се повтаря в повечето направления, като тук спадът е компенсиран още през втората година.

Графика 3: Интелигентен и включващ растеж

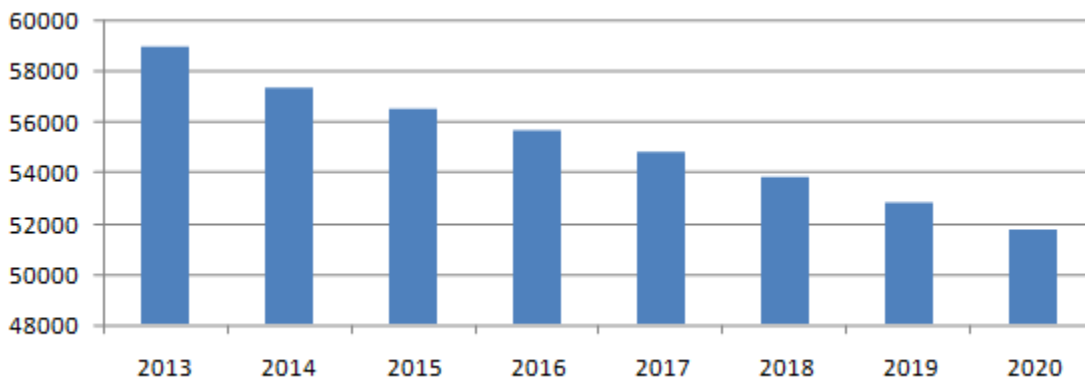

Източник: [ЕК](#)

Единственият спад се наблюдава във второто направление в бюджета – за устойчиво развитие на природните ресурси, част от което е и Общата селскостопанска политика (Графика 4). Средствата по това перо спадат със 7,3 млрд. евро (2020 спрямо 2013г). Тази тенденция е продължение на

отдавна започнали в ЕС процеси за постепенно ограничаване на значителното вмешателство на ОСП в свободния европейски пазар, датиращи още от миналия век. Дори и намалението от 7,3 млрд. да изглежда внушително обаче, то е по-малко осезаемо като дял от БНД, тъй като представлява спад от под 0,5% от БНД. Този раздел на бюджета продължава да съставлява огромна част от общите средства – 382,927 млрд. евро или 37,3% от МФР за периода 2013-2020.

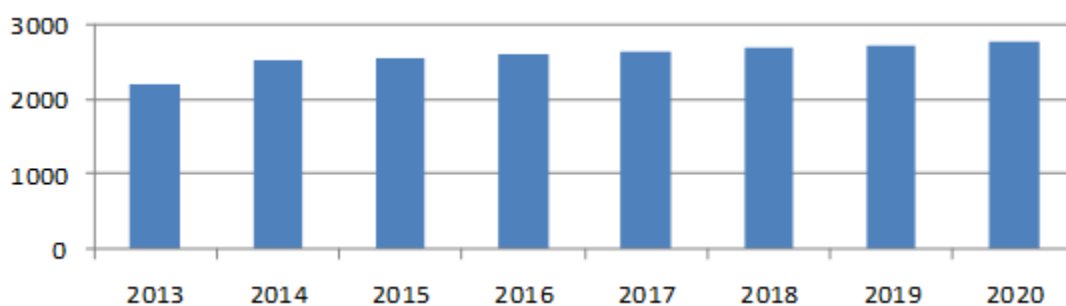
Графика 4: Устойчив растеж: природни ресурси

Източник: [ЕК](#)

Разделът за Сигурност и гражданство, който включва Фонда за справяне с миграция, Вътрешна сигурност, Правосъдие и Защита на потребителите, също претърпява положителна промяна – ръст от 550 млн. евро за 2020 г. спрямо 2013г. (22% увеличение), като за целия програмен период за направлението ще бъдат изразходвани над 18,5 млрд. евро (Графика 5). Най-голямата част от средствата (4,1 млрд. евро за цялата МФР) отиват за вътрешна сигурност, като интересното е, че средствата там първо спадат рязко (през 2014г.), а след това плавно изравняват и дори леко надвишават нивата си за 2013 г. Трябва да се отбележи и ударното въвеждане на перо за Безопасност на храните, който стартира с 330 млн. евро за 2014 г., а за целия период поглъща 2,1 млрд. евро. Голямо увеличение търпи и програмата за финансиране на културата на европейско равнище – „Творческа Европа“ – от 181 млн. евро до 273 млн. през 2020 г. (общо 1,5 млрд. евро за периода).

Графика 5: Сигурност и гражданство

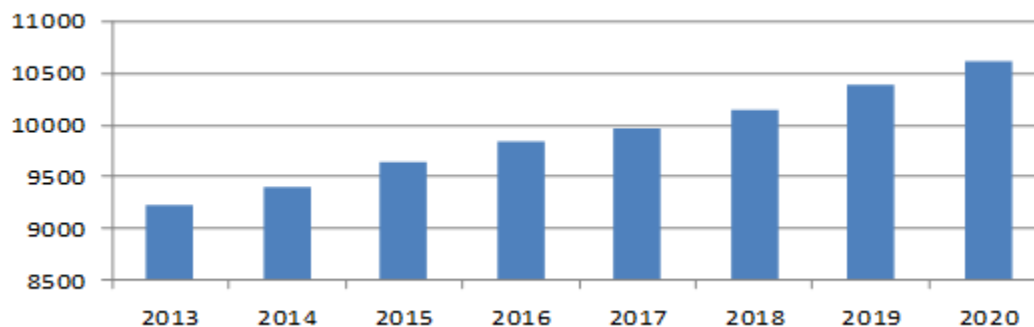
Източник: [ЕК](#)

Немалко увеличение претърпява и разделът за Глобална Европа, който финансира външната политика на съюза - от 9,22 млрд. евро за 2013г. до 10,62 млрд. за 2020г. (Графика 6). Тук се включват предприсъединителните инструменти, хуманитарната помощ, Инструментът за

сътрудничество и развитие (ИСР) и Инструментът за европейско съседство и партньорство (ИЕСП). Общо за това направление ще бъдат изразходвани 70 млрд. евро, като най-големите бенефициенти са ИСР и ИЕСП със съответно 20,6 млрд. евро и 16 млрд. евро за целия период. ИСР е и частта, която търпи най-голямо увеличение – близо 800 млн. евро за 2020 г. спрямо 2013 г.

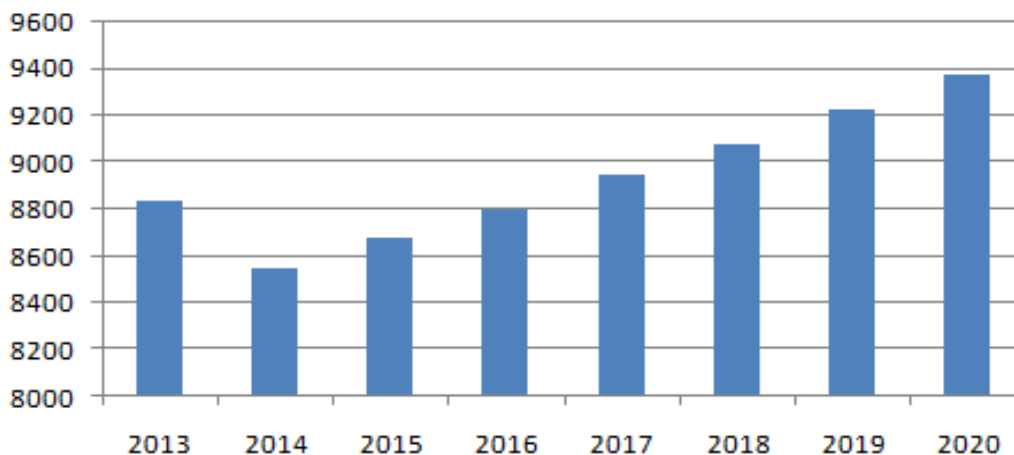
Графика 6: Глобална Европа

Източник: [ЕК](#)

Въпреки обещанията за оптимизиране на администрацията и предвидените съкращения на персонала, такова не се наблюдава при разчетите на ЕК за административните разходи (Графика 7). Напротив, на годишна база се предвижда те да се увеличат с над 600 милиона евро, въпреки заявеното оптимизиране като резултат от съкращаването на 5% от работещите в ЕК. Вижда се, че единственото, което намалява в това направление, е т.нар. марджин или своеобразен буфер, с цели 50% надолу за 2020 г., а административните разходи (с най-голяма тежест) и тези за пенсии стабилно се вдигат, със съответно 500 (6%) и 360 млн. евро (24%) за 2020г. спрямо 2013г.

Графика 7: Разходи за администрация

Източник: [ЕК](#)

На базата на тези разчети ясно се вижда, че въпреки заявеното желание от страна на ЕК за олекотяване на тежестта на МФР върху националните бюджети, реално тя се увеличава. Макар че според ЕК те ще намалят като процент от БНД, тези изчисления са на базата на прогнозни данни, които е възможно **да не се реализират**, особено в контекста на продължаващата дългова криза и

икономическа нестабилност. Същевременно действията на ЕК относно реформата на администрацията са нелогични, след като средствата прогресивно се увеличават, въпреки заявеното съкращаване на персонала. Единственият извод, който може да се направи, е, че възнагражденията или облагите за бюрократите нарастват, макар че дори и в момента те са едни от най-добре платените служители в ЕС. В добавка към това, парите по направлението за Устойчив растеж: природни ресурси не спадат достатъчно бързо, въпреки че съществуват неоспорими доказателства, че те изкривяват пазара и носят малко допълнителни ползи (за коментар, виж секция ОСП).

Финансиране на многогодишната финансова рамка на ЕС (2014-2020)

Стартирането на новия програмен период на ЕС през 2014 г. ще доведе до редица промени в начина, по който се финансира европейският бюджет. Европейската комисия (ЕК) обмисля множество начини да генерира собствени приходи, които да я направят по-независима от държавите-членки. За съжаление в сянката на това желание остават евентуалните последици на реформите върху европейската и в частност – българската икономика.

Причини за промените във финансирането

До този момент средствата за бюджета са набавяни по 3 основни начина:

- традиционни собствени приходи на ЕК от търговски мита и такси (най-малкият източник – около 15%);
- приходи от ДДС на държавите-членки;
- директни вноски от страните като процент от техния БНД (най-големият източник).

Според бюрократите проблемите със сегашната система са два. На първо място е твърде сложна, което води до прекомерни административни разходи и плеяда други главоболия (като примерно неравномерно разпределена тежест върху страните). На второ, сегашната система подкопава идеята за солидарност – хората оценяват бюджета на базата на колко са дали и колко са получили директно от ЕС, а не вземат под внимание индиректните ползи от инвестирането на тези пари в други страни-членки. Целта на предложената система е да премахне този „егоизъм“, като намали парите, които идват директно от страните, и ги замени със „собствен ресурс“, който поначало е „общ“. Очевидното желание на ЕК е да добие по-голяма независимост и гъвкавост в приходната си част. По този начин няма да става постоянна жертва на приумиците на страните-членки и ще може да се концентрира върху проекти, които иначе могат и да не получат толкова широка подкрепа.

По-сериозен обаче се оказва първият проблем – административното бреме. Приходите от ДДС изискват сериозни манипулации на данни и числа, а формулите са твърде сложни. В изчисленията се взема под внимание облагаемата база на ДДС в държавата, ставката, brutния национален доход на страната, както и облекченията (или по-скоро натоварвания), произтичащи от работата на Великобритания. Всички те водят до ненужно скъп и неефективен административен процес и облагодетелстване на някои държави, които плащат по-малко заради лошо замислени решения, влияещи на изчисленията.

Основни промени във финансирането

За да се справи с гореспоменатите проблеми, ЕК предлага няколко конкретни решения⁶:

1) Да се премахне сега съществуващият ДДС ресурс през 2014 г. и тежестта да бъде прехвърлена върху директните плащания на базата на БНД, поне докато не бъде въведен един от другите източници на средства, изброени отдолу. Този ход не би променил значително плащанията на държавите-членки, но ще направи целия процес много по-прозрачен и лесно изпълним, премахвайки „мъртвата тежест“ на прекомерната административна усложненост.

---

⁶ European Commission, “SEC(2011) 876 final/2”, Brussels, 27.10.2011

2) От 2018 г. да влезе в сила нова, подобрена форма на вече обсъдения ДДС ресурс. Най-вероятно тази система ще включва превод от държавните администрации на средства, на базата на фиксиран общоевропейски процент върху приходите от ДДС. За разлика от досегашния вариант, облагаемата база няма да е теоретично определена, а ще представлява реално събраните данъци от потребителите. Ако ставката е 1%, в европейския бюджет всяка година ще се вливат между 20,9 и 50,4 милиарда евро⁷.

3) Да се въведе Данък върху финансовите транзакции (Financial Transactions Tax), средствата от който директно да се вливат в бюджета. По този начин вноските на страните членки ще намалееят. Един от основните, макар и неофициални аргументи за подобен данък, е да накара финансовите институции да поемат вината си за кризата. Предложенията за този данък имат 2 насоки – към „широка база“, засягаща транзакциите на акции, облигации, валути и деривативни инструменти, и към „тясна база“, засягаща само търговията с акции и облигации. По предварителни отчети „тясната база“, заедно с данък върху деривативите, би докарала приходи от 30 милиарда евро на година (при ставка 0,1% за акции /облигации и 0,01% за деривативи).

Ефекти на предложенията върху Европа

Първата мярка – премахването на сегашната ДДС система – би спестила средства на администрациите, доколкото опростява системата за изчисление на средствата, които трябва да се преведат от държавите към бюджета на ЕС. Не по-малко значим ефект би било и излизането на светло на точната сума по работата за Великобритания, който вече ще бъде начисляван само върху директната вноска на държавата, допълнително улеснявайки процедурата. Още по-смело е и виждането цялото намаление върху приноса на Великобритания да бъде премахнато посредством подобна реформа на ресурсите, в допълнение към промяна в ОСП - Общата селскостопанска политика (за която става дума в последваща секция на анализа). Един от двата основни аргумента за „работата“, влязъл в сила през 1984 г., е именно спорният ДДС ресурс (вторият е непропорционалните плащания по ОСП към различните страни), тъй като тогава той е представлявал по-голямата част от приходите в европейската хазна, а Великобритания, със своята широка ДДС база и зависимост от този данък, е била много по-силно засегната от останалите страни-членки. Тоест премахването на този ресурс би довело и до премахване на изначалните причини за това неравенство в приноса към бюджета и съответно до постигане на по-голяма справедливост.

По-спорните моменти касаят второто предложение. Желанието за собствен приход на ЕК е донякъде разбираемо, но новата ДДС система не я постига – средствата ще бъдат събирани от съответните държави и прехвърляни към европейския бюджет. На практика подобно действие няма никаква разлика с директните вноски на база БНД, който е и много по-добър показател за възможностите на една държава. Единственото, което се постига, е добавяне на още тежест върху чиновниците, но без да е изработена никаква добавена стойност. Огромен проблем представляват и различните данъчни системи в страните членки – ДДС ставките в ЕС варират между 15% (наложеният от ЕС минимум) и 25%⁸, а положението с облагаемата база е още по-сложно, тъй като не съществуват никакви стандарти за нея. Най-притеснителна обаче е идеята на ЕС за решение на този казус - обща облагаема база. Това би било директно вмешателство във вътрешната политика на всяка държава, от която сериозно биха пострадали правителствата, чиито

⁷ Сумите варират, тъй като всяка държава членка има своя собствена облагаема ДДС база. Първата цифра – 20,9 млрд., се получава по сега-действащите системи; втората – 50,4 млрд. – при вариант, че базите в ЕС се уеднаквяват.

⁸ Васил Николов, „Данъчните тенденции в Европейския съюз“, Институт за пазарна икономика, 23.05.2012

суверенитет ще бъде нарушен, и гражданите, чиято власт върху ставащото в страната им ще намалее пропорционално на тази на представителите им. Аргументите против подобна хармонизация са много, като включват различната структура и степен на развитие на икономиките от ЕС, отнемането на конкурентните предимства на дадени държави, както и много други⁹. Възможният ефект върху България е описан в следващата секция.

Точка 3 – предложението за въвеждане на данък върху финансовите трансакции - представлява може би най-оспорваната идея от всички. Проблемите с това предложение са много – напълно грешната мотивация и логика зад въвеждането на такъв данък, както и силно негативните ефекти, които би имал върху икономиките на ЕС. Започвайки с първото – идеята, че банките трябва да понесат допълнителна отговорност за финансовата криза, е сгрешена. Основният виновник за кризата, обаче, не бяха банките, а монетарните власти в САЩ и Западна Европа, които с години поддържаха изключително ниски основни лихвени проценти, като по този начин предоставяха евтин ресурс на банките. Банките, от своя страна, като нормални икономически агенти, създадени за да преследват печалба, се възползваха от тази ситуация и отпускаха този ресурс общо взето на всеки, който търсеше заем, като изискванията за рисковия профил и платежоспособността на длъжниците непрекъснато се снижаваше.

В една действаща пазарна икономика, каквото би трябвало да е тази на ЕС, „наказанието“ за неразумните банки би трябвало да дойде от клиентите на тези институции, които просто ще прекратят отношенията си с тях. Това, между другото, се вижда и в момента с банковата криза в Испания и отлива на депозити от гръцки банки, придобиващ огромни размери. Едва ли допълнително бреме върху финансовите институции е най-удачното решение на проблемите в сектора, след като вече се обсъжда и засилване на надзора над банките в ЕС и прехвърлянето му към ЕЦБ. Още повече, че цялата тежест в крайна сметка ще се прехвърли върху клиентите на банките. Не по-малко странна е представата на вложителите на предложението, че подобен данък ще обезкуражи поемането на прекалено големи рискове. Напротив – оскъпяването на трансакциите ще увеличи търсената възвращаемост, която да компенсира по-високите цени, а това означава инвестиране в по-рискови активи.

Най-големият проблем с предложението е неравностойното положение, в което ще бъдат поставени европейските финансови институции. Въпреки призивите на много лидери подобна политика да бъде предприета на глобално ниво, изгледи за такова развитие няма. Това означава, че финансовите институции на Стария континент ще бъдат натоварени с допълнително бреме, което би ги направило по-неконкурентни спрямо бизнеса в останалата част от света. Кой би търгувал на европейските пазари, когато знае, че ще му струва повече, отколкото на чуждите? Резултатът от подобен данък ще доведе до отлив на капитал от ЕС (усетен най-силно от по-големите финансови центрове) и възпиране на растежа на индустрията, особено в районите, където този сектор е по-слабо развит. Може да се очаква, че инвеститорите ще пренасочат интересите си извън границите на общността, превръщайки Европа в непривлекателна за инвестиции дестинация. Така, вместо да има благоприятен ефект върху икономиката на ЕС и да направи финансовата сфера по-стабилна и сигурна, данъкът върху финансовите трансакции ще постигне точно обратните ефекти.

---

⁹ Светла Костадинова, „Аргументи против данъчната хармонизация – от нас за правителството“, ИПИ, 01.06.2006

Ефекти на предложенията върху България

От приемането на България в ЕС през 2007 г. до август 2012 г. страната ни е внесла над 2 033,4 млн. евро в общия европейски бюджет. Данните за петте години и половина членство са достатъчно показателни за дела на различните компоненти – най-голямата тежест носи вноската на база БНД, а съотношенията се запазват почти еднакви през целия период. Използвайки данните¹⁰ на НСИ за brutния национален доход на страната ни за годините 2007-2010 става ясно, че вноската представлява между 1,07% и 1,11% от БНД, като различията могат да бъдат обяснени както със спадовете и покачванията на МФР през годините, така и с разминаването между прогнозен и отчетен БНД. Трябва да се отбележи обаче, че според данните на ЕК¹¹, България е поемала по-голяма тежест от средната за Европа през 2007 и 2008 г., която е била компенсирана през следващите две години. Тъй като за момента няма прогнозни данни за размера на вноската на България в следващата МФР, е трудно да се предвиди колко точно ще струва членството ни в ЕС. Може да се предвиди обаче, че сумата няма драстично да се различава от сегашната като съотношение към БНД, с оглед на поетите ангажименти за намаляване на тежестта на МФР като дял от БНД на ЕС.

Таблица 1: Вноска на България в Европейския бюджет, млн. евро

	2007	2008	2009	2010	2011	Януари-август, 2012 г.	Общо
Вноска в общия бюджет на ЕС	304,32	368,18	381,53	342,41	398,40	238,56	2033,4
Процент от БНД	1,07	1,09	1,11	0,98			
Вноска БНД	176,55	200,74	232,64	234,69	277,12	170,15	
Вноска ДДС	46,22	52,15	50,98	46,02	51,18	33,28	
Вноска за корекция на Великобритания	20,76	28,66	25,16	16,36	18,35	11,55	120,84

Източник: МФ¹², НСИ

От гледна точка на България би било най-добре да се премахне частта от вноската, която е базирана на ДДС приходите, а да се премине към вноска на база БНД. Така ще се избегне възможността страната ни да носи по-голяма от тежест от бюджета, само защото сегашната ни ДДС система има по-голям обхват от тези на европейските ни партньори (приходът на България от ДДС за 2010 г. представлява 17,2% от всички данъчни приходи на държавата; за сравнение за същата година в Белгия той е 16,17%; Испания – 16,9%)¹³.

Освен това страната ни би следвало да атакува работата за Великобритания, който, както може да бъде видяно в таблицата, коства милиони лева на данъкоплатците в най-бедната страна в ЕС. Към показаните над 120 млн. евро за отстъпката на Великобритания трябва да бъдат добавени и парите, които България е платила, за да компенсира работите върху работите на останалите страни-членки.

¹⁰ Национален статистически институт, „Брутен национален доход (БНД) – национално ниво“

¹¹ Данни на Европейската комисия за МФР 2007-2013, актуални цени

¹² Министерство на финансите, „Доклади на изпълнението на държавния бюджет на Република България“ от 2007-2010г.

¹³ Данните са взети от базата данни на ЕК “Taxes in Europe Database”

(http://ec.europa.eu/taxation_customs/tedb/taxSearch.html)

Относно идеята за нов ДДС ресурс, то логичната позиция на България трябва да е силно против подобна мярка. Освен по-горе споменатия аргумент против въвеждането ѝ, трябва да се подхожда изключително внимателно по отношение на всякакви опити за уеднаквяване на данъчните системи в страните от ЕС. Страната ни е в позиция, в която данъчната политика е един от основните фактори за привличане на инвестиции и икономически ръст. Евантуална хармонизация на данъчната ни система с други страни от ЕС би означавало загуба на конкурентното ни предимство на европейския пазар. С оглед на това всякакви стъпки за отнемане на независимостта на правителството в данъчната политика биха навредили на българския бизнес и затова следва да бъдат отхвърлени.

Същото решение – отказ - трябва да бъде взето спрямо идеята за данък върху финансовите трансакции. Пазарите за финансови услуги в България са по-слабо развити от тези в останалата част от Европа, което навежда на мисълта, че страната ни би била по-слабо засегната от допълнително облагане върху тях. При такова положение изглежда, че България относително би спечелила от въвеждането на този данък. За съжаление нещата не стоят по този начин. Облагането на сектори, които тепърва се развиват, би попречило на достигането на пълния им потенциал. Очевидно банките се третират от европейските бюрократи като „дойна крава“, тъй като освен планирания данък върху финансовите трансакции, банките в Евроразоната и в страните, които доброволно се присъединят към общия банков надзор в ЕС, най-вероятно ще трябва да поемат и допълнителна такса, с която ще се финансира новата надзорна функция на ЕЦБ. Според предложението на ЕК, новата пряка надзорна функция на ЕЦБ върху банките в Евроразоната ще се финансира извън бюджета на ЕС, посредством такси върху поднадзорните банки. Освен преките разходи по новия данък и таксата за ЕЦБ, банките ще са подложени на по-стриктен контрол и надзор, което ще ги натовари с допълнителни разходи за комуникация с надзорните органи и изготвянето на всякаква отчетна информация.

Общата селскостопанска политика – предложения за промяна и развитие

Общата селскостопанска политика (ОСП) е най-голямото перо в бюджета на ЕС с дял от 42,2% от разходите за периода 2007-2013 г. Дългогодишния натиск за намаляване на разходите за земеделие намира отражение в новата многогодишна финансова рамка, като средствата, отделени за Опазване и управление на природните ресурси са намалени до 382,9 млрд. евро, или 37,3% от всички разходи. ОСП е полето на най-големи противоречия между отделните държави-членки (нетни донори и нетни бенефициенти), а често и между отделните институции на ЕС (парламент, комисия, съвет на министрите). Значително влияние върху реформирането ѝ имат и договореностите със Световната търговска организация. Вътрешен натиск за кардинална промяна обаче по-скоро липсва заради интересите на големите бенефициенти на земеделски субсидии. А такава изглежда все по-належаща – нараства броят на изследванията и анализите, които оспорват ползата от съществуването на ОСП и изтъкват редица негативи, свързани с дългосрочната конкурентоспособност на европейското земеделие, ефективността на разходите, влиянието върху потребителските цени и др.

Средствата за земеделие за новия програмен период прогресивно намаляват през всяка следваща година, както може да се види на графиката. Първият стълб (директните плащания) продължава да доминира разходите за ОСП с 281,8 млрд. евро, или 74,5% от всички, а по програмата за Развитие на селските райони (Втори стълб) са отделени 89 млрд. евро. Отделно от това се

предвиждат 5,1 млрд. евро за изследователска дейност и иновации, 2,5 млрд. евро за безопасност на храните, 2,8 млрд. евро за подпомагане прехраната на най-бедните, 3,9 млрд. евро за резерв при кризи и до 2,9 млрд. от Европейския фонд за приспособяване към глобализацията (извън МФР)¹⁴.

Графика 8: Обща селскостопанска политика

Източник: [ЕК](#)

Забележка: В графиката не са включени споменатите в текста 17,1 млрд. евро за селското стопанство, които са извън обхвата на направлението за Устойчиво развитие: природни ресурси, където попада ОСП.

Основните промени в ОСП могат да бъдат обобщени така:

- 1) Директните плащания се разделят на отделни компоненти, като се въвежда „зелен“ компонент (30% от средствата по Първи стълб)
- 2) Намаляват се разликите в директните плащания между отделните държави
- 3) Въвежда се таван за директните плащания до определена сума
- 4) Въвежда се понятието „активен фермер“
- 5) Предвижда се по-голяма гъвкавост между Първи и Втори стълб

Директни плащания

Разпределението на директните плащания за всяка страна се предлага да става както следва:

- 40% базово плащане
- 30% за производители, прилагачи селскостопански практики от полза за климата и околната среда (т.нар. „зелени плащания“)
- До 10% за малки производители (до 10 ха)

¹⁴ European Commission, “COM(2011) 625 final/2”, Brussels, 19.10.2011

- 5-10% доброволно, обвързано с производството, подпомагане
- До 5% за производители в райони със специфични природни ограничения
- До 2% за млади (до 40 г.) селскостопански производители

Като допълнение към това се предлага въвеждането на таван на директните плащания до 300 000 евро, като сумите от 150 000 до 300 000 подлежат на прогресивно намаляване с 20%, 40% или 70% на стъпки през 50 000.

Като цяло философията на новите предложения е насочена към по-равномерното разпределение на директните плащания между селскостопанските производители, както и стимулиране на някои практики, гарантиращи устойчиво използване на земеделската земя. В действителност обаче така очертеният пакет от мерки ще бъде много по-труден и скъп за администриране, като са възможни допълнителни негативни ефекти – например изкуствено разделяне на големите стопанства с цел да бъде избегнат тавана на директните плащания.

По оценки на българският Институт по аграрна икономика и ЕК най-големите български зърнопроизводители ще загубят между 53,8 и 61,8 млн. евро при така очерченият таван на плащания за периода 2014-2020 г.

В Становището на Народно събрание на България по реформата на ОСП се изтъква, че страната се присъединява към предложението за таван на плащанията, но прагът от 150 000 евро следва да бъде преразгледан (*в посока нагоре – бел. авт.*), което съвпада и с позицията на Асоциацията на зърнопроизводителите. Тези позиции обаче не вземат предвид факта, че преките плащания не изпълняват една от основните си функции – подкрепа на доходите на земеделските производители, тъй като не само в България, но и в ЕС-27 близо 90% от средствата отиват в между 5 и 10% от производителите. Т.е. те облагодетелстват големи стопанства, които така или иначе нямат нужда от тях, тъй като правят достатъчно икономии от мащаба. Същевременно се изключват от подпомагането малките фермери, които се предполага, че имат по-голяма нужда от „социална защита“. Нещо повече, рамката на подпомагане фаворизира определени отрасли за сметка на други, които получават съвсем символично или никакво подпомагане (като подсектор зеленчуци например). Това в българския случай спъва специализирането на селското стопанство в определени подсектори, в които има сравнителни предимства, като насочва факторите на производство предимно към зърнените култури. В допълнение към това могат да се добавят и други негативни ефекти, валидни за България. Директните плащания оскъпяват изкуствено цената на земята и на арендата, чийто дял в разходите на фермерите нараства значително след присъединяването на страната към ЕС и е на път да сведе нетния ефект на субсидиите до нула. Същевременно няма доказателства плащанията да допринасят за нивото на инвестиции в сектора, както и за нарастване на предприемаческия доход.¹⁵

Предвид казаното дотук българската позиция би следвало да бъде по-скоро за отмяна на директните плащания в ЕС. Понеже прокарането на такова предложение би било изключително трудно, компромисната позиция на България би следвало да държи за въвеждането на ниска субсидия, еднаква по размер за всички държави-членки. Подобна реформа би била политически „по-продаваема“ и би свела до възможния минимум отрицателните ефекти от директните плащания върху българското селско стопанство. Тя има и своите плюсове – би премахнала различията в директните плащания, които съществуват понастоящем и които няма да бъдат премахнати напълно с новата МФР. По този начин фермерите от отделните държави в ЕС ще се

¹⁵ Виж „Противоречивите ефекти от земеделските субсидии в България“, Николай Вълканов, Преглед на стопанската политика, бр. 569, ИПИ

конкурират изцяло на пазарен принцип помежду си, което ще ги стимулира да развият сравнителните си предимства.

Таблица 2: Директни субсидии в ЕС за 2013 г.

Държава-членка	Среден размер на директната субсидия по Първи стълб на ОСП (евро/хектар)
Гърция	544
Малта	494
Холандия	469
Белгия	447
Дания	394
Кипър	366
Германия	346
Италия	343
Ирландия	324
ЕС 15	321
Унгария	312
Франция	310
Словения	295
Люксембург	283
ЕС 27	280
Чехия	258
Финландия	249
Швеция	247
Великобритания	247
Австрия	236
ЕС 12	228
Испания	206
Словакия	200
Полша	197
България	190
Португалия	174
Литва	143
Естония	112
Румъния	92
Латвия	83

Източник: E. Erjavec, F. Chantreuil, K. Hanrahan, T. Donnellan, G. Salputra, M. Kožar, M. van Leeuwen, M. "Policy assessment of an EU wide flat area CAP payments system", *Economic Modelling*. 2011, 28 (4) : 1550-1558

Забележка: Стойностите на субсидиите за България и Румъния ще достигнат тези нива през 2016г., когато завършва процесът на пълно включване.

Според [анализ](#)¹⁶ на Европейския център за международна политическа икономика България би била най-облагодетелствана от прехвърляне на повече средства към структурните и кохезионния фондове. За разлика от парите в ОСП, които са насочени само и единствено към селскостопанския сектор, тези в споменатите фондове могат да бъдат използвани много по-гъвкаво и то за цели, които са далеч по-полезни за страната – инфраструктура, образование и конкурентоспособност. Нужно е да се отбележи и друго важно наблюдение – България би спечелила, ако повече средства бъдат насочени към тези фондове. Според доклада страната ни получава два пъти по-голяма възвръщаемост от кохезионните фондове, отколкото от ОСП.

Таблица 3: Плащания и вземания по първи стълб на ОСП

Държава	Нетен баланс		Коефициент на възвръщаемост на ОСП		Дял от ОСП, %	Дял от кохезионни фондове, %
	2010	2013	2010	2013	2013	
Австрия	-227	-293	0,77	0,72		
Белгия	-688	-781	0,47	0,44		
Дания	111	61	1,12	1,06		
Финландия	-126	-172	0,82	0,77		
Франция	868	409	1,11	1,05		
Германия	-2444	-2973	0,70	0,66		
Гърция	1264	1199	2,33	2,18		
Ирландия	813	774	2,54	2,36		
Италия	-1612	-1881	0,72	0,70		
Люксембург	-75	-83	0,34	0,31		
Холандия	-832	-912	0,51	0,50		
Португалия	-17	-45	0,97	0,93		
Испания	1065	814	1,26	1,19		
Швеция	-151	-211	0,83	0,79		
Великобритания	-392	-704	0,91	0,85		
ЕС 15	-2443	-4800		0,88	81,50	43,53
България	202	436	2,51	4,04	1,29	2,32
Кипър	-30	-21	0,56	0,74	0,12	0,09
Чехия	154	372	1,31	1,69	2,02	8,10
Естония	19	45	1,37	1,80	0,22	1,16
Унгария	622	970	2,92	3,78	2,93	7,74
Латвия	37	73	1,54	2,00	0,33	1,52
Литва	168	269	2,63	3,43	0,84	2,24
Малта	-18	-19	0,19	0,21	0,01	0,24
Полша	1071	1840	1,96	2,53	6,76	21,03
Румъния	239	737	1,49	2,40	2,81	7,07

¹⁶ Valentin Zahrnt, "Financing the Common Agricultural policy: Which member states pay for the waste of public money?", European Center for International Political Economy

Словакия	16	104	1,06	1,37	0,86	3,77
Словения	-38	-8	0,73	0,95	0,32	1,19
ЕС 12	2442	4800		2,36	18,50	56,47

Източник: [ECIPE](#)

Интелигентно и включващо развитие

За новия бюджетен период структурните и кохезионния фондове на ЕС ще претърпят промяна не само откъм ресурсите, с които ще разполагат, но и в разпределението на средствата. Европейската комисия планира поетапното увеличение на ресурсите за развитие на нови технологии и иновации, конкурентоспособност, образование и обучение, но и рязък спад на парите по кохезионната политика. В съществуващата рамка се отделя нов раздел региони, а се обособява и изцяло нов Механизъм за свързване на Европа.

Механизъм за свързване на Европа

Както вече бе описано във въведението, средствата, предвидени за първи стълб в многогодишната бюджетна рамка на ЕС, имат ръст от 9,8 млрд. евро (близо 15% на годишна база през 2020 спрямо 2013 г.). Огромната част от тези средства са в резултат от създаването на Механизма за свързване на Европа (МСЕ), чиято цел е спонсорирането на инфраструктурни проекти на континентално ниво. През 2020 г. по тази линия съюзът ще изразходва 7,5 млрд. евро, а за целия програмен период сумата е 40 млрд., като ръстът за 2020 г. спрямо 2013 г. е 5,93 млрд. или 377%. В допълнение към тази сума ще бъдат включени и още 10 млрд. евро от Кохезионния фонд, които са заделени за инфраструктурни начинания. Три са основните направления, по които ще бъдат изразходвани средствата – за енергийна инфраструктура, транспортна инфраструктура и информационни и комуникационни технологии, а сумите по всяко едно от тях за периода 2013 - 2020 г. са съответно 9,1 млрд., 21,7 млрд. и 9,2 млрд. евро.

Защо е необходим подобен инструмент?

По данни¹⁷ на ЕК до 2050 г. „товарният транспорт ще нарасне с 80%, а пътническият – с над 50%“, като транспортните връзки ще са основополагащи за бъдещия икономически растеж. За първия етап на модернизиранието на съществуващата инфраструктура и изграждането на нова ще бъдат необходими 250 млрд. евро до 2020 г., а до 2030 г – близо 1,5 трилиона евро.¹⁸ С оглед на това МСЕ се явява като основа, върху която държавите членки ще могат да надградят. Тази идея ясно личи и при разчетите за процента на съфинансиране от ЕС на проектите – до 50% за проучвания и до 20% за строителство. При особени случаи прагът може да бъде повишен – при железопътни или водни транспортни връзки с цел премахване на „пътни тапи“ – до 30%, или при трансгранични проекти – до 50%. Подобен 50% дял е предвиден и при проекти за управление на транспорта, като например ERTMS.¹⁹ До 75% ще достигне съфинансирането за подпомагане на техническите аспекти на програмите. Всички изброени прагове биха могли да бъдат увеличени с допълнителни 10%, ако изпълнението им носи допълнителни ползи за ЕС, измежду които са междусекторна синергия, опазване на околната среда, намаляване на вредни парникови емисии.²⁰ Тези данни

¹⁷ Europa.eu, „МЕМО/11/706“, 10.10.2011

¹⁸ European Commission, „TEN-T/ Transport infrastructure“, Mobility and Transport, 29.04.2011

¹⁹ Европейска система за управление на железопътно движение

²⁰ European Commission, „COM(2011) 665/3“, Bussels, XXX

сочат, че основната тежест от начинанията за свързване на Европа ще се стовари върху отделните правителства, като помощта от ЕС ще присъства по-скоро като стимул те да бъдат стартирани.

Основната част от средствата по МСЕ ще бъдат концентрирани в три основни „горизонтални приоритета“, както и за изграждането на „основната мрежа“ от пътни коридори на ЕС. Горизонталните приоритети са обвързвани с изравняването на стандартите за контрол и управление на транспортната мрежа, а заложените за сегашната финансова рамка проекти са три – системата SESAR, част от проекта Единно европейско небе; системите ITS, ERTS и RIS²¹ - съответно за управление на пътен, железопътен и воден транспорт; основна система на пристанища и летища. Основната пътна мрежа включва 10 коридора, които трябва да бъдат изградени за периода до 2020 г., като основните са: Средиземноморски коридор (предварителни разчети показват, че изграждането му ще струва 37,6 млрд. евро), Хелзинки – Валета (31,9 млрд. евро), Страсбург – Дунавския коридор (17,1 млрд. евро). В допълнение присъства и секция с по-малко мащабни проекти, които също са част от основната мрежа (27,5 млрд. евро).²²

Източник: [ЕК](#)²³

²¹ Интелигентна транспортна система (ITS), Речна информационна система (RIS)

²² European Commission, "COM(2011) 665/3", Bussels, XXX

²³ Trans-European network Executive Agency, "TEN-T Projects by Country"

При енергийната част в приоритетите попадат пускането на интелигентни мрежи в целия Европейски съюз, създаването на електрически магистрали и трансгранична мрежа за обмен на въглероден двуокис. В проекта са заложили 8 енергийни коридора, които трябва да бъдат изградени, а най-големите сред тях са: NSI West Electricity (11 държави), NSI West Gas (11 държави), NSI East Electricity (11 държави), NSI East Gas (11 държави) и Южен газов коридор (13 държави). С това начинание се цели постигане на по-голяма енергийна независимост и сигурност на континента, както и поощряване и подпомагане на въвеждането на екологично чиста енергия. При телекомуникациите идеите обхващат целия Европейски съюз, като приоритети са насочени към покриване на критериите на Програмата в областта на цифровите технологии (Digital Agenda 2020), създаване на обща високоскоростна мрежа, която да свързва публичните администрации, предоставяне на електронно правителство и подобряването на дигиталната сигурност.

Образование, иновации и малки и средни предприятия

Другите пера, двигатели на увеличението в първия раздел на МФР, са тези на образованието, обучението, младежта и спорта (ръст от 1,6 млрд. евро или 123% за 2020 спрямо 2013 г.), на конкурентостобността на малките и средни предприятия (ръст от 268 млн. евро или 151% за 2020 спрямо 2013), и на изследователската дейност и иновациите (ръст от 3 млрд. евро или 30% за 2020 спрямо 2013 г.). Сумарно тези 3 раздела струват на бюджета 97,5 млрд. евро за 2013-2020 г. и отговарят за 4,87 млрд. от ръста на годишна база. Това развитие съвпада с приоритети, заложили от ЕК в стратегията Европа 2020. Основната цел е да се стопи разликата между ЕС и основните му конкуренти – САЩ и Япония - във възможностите за развитие на продукти с висока добавена стойност. По този начин ще бъде подсигурана водещата световна позиция на съюза като икономически и политически лидер. Това ще бъде постигнато чрез поощряване на иновациите и тяхното въвеждане в експлоатация, както и подобряване на човешкия капитал.

Стратегията Европа 2020 си поставя седем основни цели, които по мнението на ЕК са от огромно значение за бъдещето на континента. Те ще бъдат финансирани както от европейския бюджет, така и от тези на отделните страни членки. Основните показатели, които трябва да бъдат подобрени, са същите, към които са насочени изброените в предния параграф средства: делът на трудово заетите между 20-64г., процентът на инвестиции в иновации спрямо БВП, процентът на изпаднали от образователни заведения млади и този на хората на възраст 30-34г. с висше образование²⁴. Поставената цел за първия е 75% (за сравнение през 2011г. стойността на показателя за ЕС е 68,6%, а най-високата му стойност за последните 14 години е 70,3% през 2008г.)²⁵. За втория индикатор целта е 3%, като по изчисления на Евростат за 2010г. стойността за съюза е била 2%, а най-високата за последните 12 години е била 2,01% през 2009г. По третия показател е предвидено процентът на изпадналите да достигне 10% (при 13,5% за 2011г., което е и най-ниското равнище в ЕС досега)²⁶, а делът на хората с висше образование на възраст 30-34г. - 40% (при ниво от 34,6% за 2011г., което също е най-високото досега)²⁷.

Кохезионна политика

Докато досега говорехме за благодетелстваните от промените сектори, вече е време да обърнем внимание на тези, които биват орязвани. От негативната страна на таблицата застава Кохезионната политика. Спадът на средствата по нея може да бъде отдаден главно на

²⁴ Eurostat, "Europe 2020 Headline indicators", 25.07.2012

²⁵ Eurostat, "Employment rate by sex, age group 20-64"

²⁶ Eurostat, "Early leavers from education and training by sex"

²⁷ Eurostat, "Tertiary Educational Attainment by sex, age group 30-34"

въвеждането на Механизма за свързване на Европа, както и преориентирането на средства към други пера с цел преследване на целите на Европа 2020. Към това трябва да се прибави и значителните структурни промени, които са извършени с цел оптимизиране на ресурсите.

Графика 9: Кохезионна политика

Източник: [ЕК](#)

КП претърпява най-сериозни промени с изключването от отдела „Регионално сближаване“ на регионите с БВП на човек от населението между 75-90% и обособяването им в раздел „Преходни региони“. В допълнение към това бива въведен таван от 2,5% от БНД на страната-членка върху сумите, които могат да бъдат използвани за кохезия. Не по-маловажно е и че средствата по програмата са жертва на драстичен спад с настъпването на новия програмен период, като в сравнение с 2013 г., за 2014 г. те са с 5,9 млрд. евро по-малко (разлика от 11%). Този спад не е компенсиран до края на бюджетния период, като парите за тази политика така и не възстановяват нивата си от 2013 г. ЕК предвижда и по-силна обвързаност на отпуснатите ресурси с целите, поставени от Европа 2020, като всички проекти ще бъдат зорко следени за нарушения. Новото е, че не само от качеството на изпълнението ще зависи дали средства ще бъдат давани, а роля ще играе и фискалната политика, която води дадена държава.²⁸

Първият въпрос, на който трябва да бъде отговорено, е какво се цели с обособяването на нов отдел „преходни региони“, а след това и какъв е ефектът от това действие. Според ЕК при сегашната система средствата не са били ефективно насочвани за справяне с най-наболелите проблеми, като най-ощетени се оказват точно тези, които са най-близо до преминаване в раздела на богатите (районите с БНД между 75-90% от средното за ЕС). Въвеждането на тази междинна група ще има и допълнителен ефект на олекотяване на резкия досега спад на европейски средства, предвидени за регион при преминаването му от един раздел в по-горен.

Обособяването на тази нова група може и да се обясни и с очакванията за повишаване на икономическия просперитет и постепенно изравняване на благосъстоянието на страните-членки, което ще доведе до увеличаване на регионите, които ще попадат в графите преходни и конкурентни (конкурентни са тези с БВП на глава над 90% от средното за ЕС). За съжаление според данните на Евростат, тенденцията през последните години е точно обратната – не само че не се

²⁸ European Commission, “COM(2011) 500 final”, Brussels, 29.06.2011

наблюдава преход на страни в по-горните раздели на БВП, сравнено със средния европейски БВП, а точно обратното – много държави изпадат дори по-надолу.²⁹ В същото време, както ясно се вижда от разчетите за бюджета, отделянето на „преходните региони“ има силно негативен ефект върху средствата за най-бедните региони.

Много важно е и да се коментира желанието на ЕК за по-строг контрол на изпълнението на проектите, финансирани с европейски средства, както и обвързването на средствата с правителствени ангажименти за провеждане на разумна финансова политика. Преди да бъдат отпуснати каквито и да било пари, проектите, както и страните, ще трябва да отговорят на предварително зададени условия. Те ще засягат обвързаността на проекта с целите, поставени в стратегията Европа 2020, както и съответствието с изготвените от ЕК препоръки за всяка държава. В този контекст на по-развитите региони ще бъде поставен по-тесен избор от приоритети, главно иновации и опазване на околната среда, докато на по-бедните ще бъде предоставена по-голяма гъвкавост в избора. Голямата тежест, която ЕК дава на разумното управление на държавните финанси, е намерила отражение и в заделянето на 5% от бюджета, които ще бъдат разпределени едва след анализ на постигнатото от всяка страна до средата на периода. Това, както и възможността за изтегляне на средства при лоши резултати, би поощрило тези, които спазват правилата, и наказало онези, които по една или друга причина водят неразумна политика.

Ефекти върху България

Механизъм за свързване на Европа

Какво е мястото на България в МСЕ? Правителството отдавна е заложило на инфраструктурните проекти като основополагащи в политика си. Обособяването на европейско ниво на изцяло нов инструмент, който да подпомогне строителството на пътни, електрически и газови връзки, би трябвало да бъде прието с радост от страната ни. За съжаление ситуацията е по-сложна, отколкото изглежда, а причините за това са няколко – малкият дял на проекти с българско участие, ниският процент на европейско съфинансиране, високите изисквания за получаването на помощ и възможността да се окажем нетни губещи от механизма и прехвърлянето към него на 10 млрд. евро от КФ.

Както много отчетливо се вижда от показаната по-горе карта с планираните транспортни отсечки, през територията на страната ни минават много малка част от предвидените в европейската политика. За да сме по-конкретни, в програмата за 2013-2020 г. в основната инфраструктура фигурира един основен коридор с участието на България - Хамбург-Росток-Бургас/Турска граница-Пиреос- Лefкозия, като от наша страна ангажиментът е за железопътните отсечки Видин-София-Бургас/Турска граница и София-Солун-Атина/Пиреос. На този етап проектът за София-Солун е на ниво проучвания, а София-Бургас – на подобряване на съществуващата инфраструктура. В допълнение към тези връзки идват и още два проекта за железопътни отсечки – София – Македония и София – Сърбия, които са на етап проучвания.³⁰ Заедно с проектите от МСЕ можем да споменем и още два по програмата за Трансевропейска транспортна мрежа (TEN-T)³¹

²⁹ Eurostat, “Volume indices per capita, 2008-2011 (EU=27)”

³⁰ European Commission, “COM(2011) 665/3”, Brussels, XXX

³¹ Trans-European Transport Network, която се спонсорира от програмата TEN-T, Кохезионния фонд, Европейския фонд за регионално развитие и Европейската инвестиционна банка

„Приоритетен проект 7” за автомагистрала, свързваща Атина, София и Будапеща³², както и „Приоритетен проект 22”, които предвижда жп път между Атина, София, Будапеща, Виена, Прага и Дрезден.³³ До края на 2011 г. по втория проект са били отпуснати 6,5 млн. евро от ЕС за проучвателна дейност, което представлява и 50% от всички разходи до този момент. По график цялата работа трябва да е приключила до декември 2015 г.

Малко по-различно е положението на страната ни в частта за енергия. България попада в цели три от осемте основни коридора – Южния газов коридор (SGC), Електрическите връзки север-юг в Централна и Югоизточна Европа (NSI East Electricity) и Газовите връзки север-юг в Централна и Югоизточна Европа (NSI East Gas). NSI East Electricity ще позволи свързването на енергийната мрежа на България с тези на страните от Централна Европа. Това би довело до по-големи възможности за търговия на електричество, продукт, който нашата държава активно изнася. В допълнение при извънредни случаи бихме имали възможността да внасяме електричество, което от своя страна подобрява енергийната ни сигурност. Идеята зад SGC е осъществяването на диверсификация на източниците на газ за Южна и Централна Европа чрез построяване на газова връзка с Каспийския басейн, Близкия изток, Централна Азия и източното Средиземноморие. Същото може да бъде казано и за NSI East Gas, като обвързването на газовата инфраструктура ще осигури и по-голяма сигурност срещу внезапни спирания на доставките (каквото беше случаят и със газовата криза от 2009г., когато конфликт между Украйна и Русия доведе до преустановяване на подаването на газ за Европа). Всички тези новини са добре дошли за страната ни, която е практически зависима от само един доставчик – Русия. Разширяването на кръга на доставчиците ни би довело до по-голяма конкуренция на този пазар и възможен съответен спад на цените на синьото гориво. Тук трябва да се добавят и парите, които ще бъдат спечелени от мита върху преминаващите количества газ.

Когато става въпрос за раздела за информационни и комуникационни технологии, страната ни има какво да подобрява. Ето защо България би могла да постигне много, възползвайки се от отделените средства за такива дейности. По данни на НСИ през 2011 г. делът на домакинствата в страната с широколентов достъп до интернет е едва 39,8%*³⁴ или много под поставеното като цел равнище от 50% (за интернет със скорост над 100 Mbs) за ЕС през 2020 г. Това, което е още по-важно обаче, е възможността за развиване на електронно правителство и подобряване на качеството на публичната администрация. Реализацията на подобни проекти значително би смекчила тежестта и тромавостта на бюрократичните процедури, подобрявайки обслужването, а с него и бизнес климата. По-тясно обвързана с интернета администрация би била и по-малко податлива на корупция, което също влияе силно на инвеститорите при решението им дали да работят в дадена страна. Тъй като тези проекти все още са на твърде ниско ниво, евро средствата биха оказали голяма помощ на тяхното бъдещо развитие.

След този обзор на различните страни на МСЕ се вижда, че пред България се отварят много възможности, които обаче можеше да са и по-големи. Като изключим относително малкия дял на проекти с българско участие в транспортната инфраструктура, по-притеснителни се оказват условията за получаване на финансиране и неговите ниски нива. Средства ще бъдат отпускани на

---

³² TEN-T EA, “Studies for the development of the motorway project of PP7 (Ilgoumenitsa/Patras-Athens-Sofia-Budapest Motorway Axis)

³³ TEN-T EA, “Studies for the development of the Railway Priority Project 22”

³⁴ Национален статистически институт, „Домакинства с широколентов достъп до интернет”

принципа „first come, first served“³⁵, което означава, че пословично известната с бавната си работа и множество допуснати грешки българска администрация ще трябва да се бори срещу много опитни и мотивирани структури, за да вземе парче от тортата. В този контекст не по-малко притеснително е и желанието на ЕК да прехвърли 10 млрд. евро към МСЕ от Кохезионния фонд. Докато са в КФ тези средства са заделени за определени държави и трябва да бъдат изразходвани за тях (при условие, че все пак покриват нормативите). Ако отидат в МСЕ, то конкуренцията за тези средства ще нарасне и няма гаранции, че България ще получи своя дял.

От друга страна, дори и България да успее да спечели финансиране по своите проекти, средствата, които бихме получили, няма значително да олекотят бюджета. С финансиране на най-скъпата част от проекта – изграждането на съоръженията – от порядък на 20%, най-бедната страна в ЕС ще трябва да отдели значителни финансови ресурси, за да се справи. По разчети на ЕК за построяването на транспортния коридор Хамбург-Бургас-Лексозия ще бъдат необходими общо над 8 млрд. евро, като около 1 млрд. биха дошли от МСЕ³⁶. Отново, прехвърлянето на средства от КФ би се оказало негативен ход, тъй като този фонд позволява по-голям процент на финансиране от негова страна – 80-85%. Така инфраструктурни проекти с участието на КФ биха излезли на държавната хазна по-евтино.

Образование, иновации и малки и средни предприятия

Въпреки явното увеличение на средствата за подобряване на тези индикатори, все още не се знае каква част от тях ще попаднат в България. За да разберем какъв ефект биха имали, трябва да се вгледаме в актуалните данни за позицията на страната в стратегията Европа 2020, а оттам – и какво се очаква да постигнем. Вземайки същите показатели на стратегията, които бяха разгледани и в началото на тази секция на анализа, ясно се вижда, че на много места страната ни е по-назад от средното европейско ниво, което е отразено и в заложените цели. До 2020г. България трябва да постигне ниво на заетост на хората между 20-64г. от 76%, като през 2011г. то е било едва 63,9% - далеч от пиковото си ниво от 70,7% през 2008г. Когато става въпрос за процента на изпадналите от училище в момента ситуацията в страната ни е по-добра от средната за Европа, но същевременно целта, която трябва да бъде постигната, е занижена - 11% за 2020г. при ниво от 12,8% през 2011г. – най-доброто постижение досега. По-лоши са данните за процента на хората на възраст 30-34г. с висше образование – предвидената за 2020г. цел е 36% при 27,3% за 2011г. и пик от 27,9% за 2009 г. Най-тревожни са разминаванията в индикатора за инвестиции в иновации – докато целта за ЕС е 3% от БВП, то за България тя е занижена на 1,5%, а данните за 2010г. показват, че делът им е нищожните 0,6% или близо 4 пъти по-нисък от пика от 2,39% през 1990 г.

Вземайки под внимание огромните несъответствия между резултатите и целите на България и тези на останалата част от ЕС става ясно, че страната ни отчаяно се нуждае от инвестиции в тези сектори, за да достигне европейските нива. Както е посочено в рамковата позиция на България относно стратегията Европа 2020, по изчисления на ЕК, направени на базата на резултатите на страната между 2000 и 2008г., съотношението на инвестициите към БВП на България би бил едва

---

³⁵ Администрация на Министерски съвет, „Рамкова позиция относно Предложение за Регламент на Европейския Парламент и на Съвета относно създаването на Инструмент за свързване на Европа“, 2011/0302 (COD)

³⁶ Сметката е направена на базата на предвидените средства за транспортна инфраструктура по МСЕ (21 млрд. евро) и предвидената сума за изграждане на основните проекти (сумарно 237 млрд. евро). Съществуващото съотношение е 1:12.

0,55% през 2020 г.³⁷ Използването на европейски средства, които са насочени пряко към повишаването на иновации, е най-лесният, а може би и единствен начин това да бъде постигнато. Подобряването на показателите би оказало голям ефект върху икономическото развитие на страната ни – по-високата добавена стойност ще доведе до по-бърз растеж и икономически просперитет. Повишаването на квалификацията на работната ръка, заедно с изграждането на база за създаване, въвеждане и използване на нови технологии биха направили България по-привлекателна за инвестиции и биха позволили по-бързо повишаване на стандарта на живот.

Не трябва обаче да се пренебрегва фактът, че в момента Българската икономика силно се различава от тази на европейските ни партньори. Редно е да се отбележи, че цели, които са поставени от бюрократи, живеещи в напълно различни условия от реалността у нас, може би няма да се окажат твърде подходящи или реалистични, което може да окаже сериозен ефект върху очакваните резултати. Допълнителен фактор за притеснение е желанието на ЕК да затвърди поставените цели чрез обвързване на средствата с постигнатите резултати. Този елемент е обсъден в следващия раздел.

Кохезионна политика

От позицията на най-бедната страна в ЕС, България е силно засегната от всяка една промяна в Кохезионната политика. Жизнено важни за страната ни са средствата, които ще се влеят по линия на регионално сближаване, както и условията, по които те ще бъдат усвоявани. Въпреки описания драстичен спад в тази графа, както и по-строгите мерки за контрол и спиране на средства, управляващите смятат, че държавата ни все пак ще е една от печелившите³⁸. Според предварителните разчети на МФ, заделените за България средства от Структурните и кохезионния фондове за периода 2014-2020 са увеличени значително в сравнение с тези от досегашната финансова рамка³⁹, а стабилната фискална политика, която се води в последните години, дава голям шанс не само да не станем жертва на наказания, но и да бъдем поощрени.

През настоящия програмен период от Структурните и кохезионния фондове за България са предвидени 6,673 млрд. евро, разпределени в 7 оперативни програми. Заедно с националното съфинансиране сумата достига 8,019 млрд. евро (1,345 млрд. евро национални средства, представляващи 16,7% от общата сума).⁴⁰ Въпреки отдалечеността във времето на старта на новия програмен период, по предварителни разчети на Министерството на финансите за 2013-2020 г. България ще има достъп до 8,718 млрд. евро по СКФ или увеличение с цели 30%. Факторът, който е ключов при формирането на средствата, е те да не надвишават 2,5% от БВП на държавата за дадена година. „Съгласно предложените изисквания за разпределение по фондове минимум една трета от общия размер средства следва да бъдат разпределени за КФ (2, 906 млрд. евро), а минимум 25% от средствата по структурните фондове (ЕСФ и ЕФРР) следва да бъдат разпределени за ЕСФ (1,453 млрд. евро)“.⁴¹ Тъй като МФР все още е в процес на оформяне и тези данни са предварителни, е невъзможно да се определи и какъв ще е делът на парите за всяка една от

³⁷ Министерство на финансите, „Позиция на Република България относно Определяне на национални цели по стратегията „Европа 2020“

³⁸ Ралица Ковачева, „България 2020: транспорт, малки и средни предприятия, иновации и образование“, 15.02.2012

³⁹ Добринка Кръстева, директор на Дирекция „Програмиране на средствата от ЕС“ в администрацията на МС, в отговор на запитване относно очакваните средства от евро фондовете.

⁴⁰ „Изпълнение на оперативните програми до 30.06.2012“, Структурни фондове на ЕС,

⁴¹ Добринка Кръстева, директор на Дирекция „Програмиране на средствата от ЕС“ в администрацията на МС, в отговор на запитване относно очакваните средства от евро фондовете.

оперативните програми. Това прави трудно пресмятането на целия ресурс, който ще е на разположение на гражданите след добавянето на националното съфинансиране, тъй като то е различно в зависимост от оперативната програма. Все пак, съдейки по досегашната тенденция на 16,7% дял на държавните пари, можем грубо да пресметнем, че оперативните програми ще разполагат с 10,5 млрд. евро (включително 1,747 млрд. национално съфинансиране).

Все пак, въпреки всички условности, свързани със сумите, които може да получи България, наличието на таван на средствата от 2,5% от БВП на държавата за съответната година е против националния интерес на страната ни. Той цели да предотврати практиката държави да получават големи количества ресурси, които нямат капацитет да усвоят, като донякъде прозира и намек, че предлагането му е свързано именно с новите страни-членки. На пръв поглед България е идеалният пример за бавно усвояване на средства – към 30.09.2012 договорените средства от ЕС по всички оперативни програми са 6,05 млрд. евро (90,6% от всички), а реално изплатените са едва 1,83 млрд. (27,5%), което ни поставя и в дъното на таблицата по усвояване.⁴² Ясно е, че за да се сбъдне оптимистичната картина на притоци от инвестиции за иновации, инфраструктура и т.н. ще са необходими много усилия, насочени към подобряване на административните структури, които отговарят за изпълнението на програмите. Това, което не става ясно от данните, а и често се пренебрегва, е фактът, че в България усвояването на средства от МФР започна значително по-късно, отколкото в другите страни членки. Причината е, че в годината след приемането ни паралелно с оперативните програми действат и предприсъединителните такива (ИСПА, САПАРД). Това означава, че страната ни е имала по-малко време за подготовка, преквалификация и преориентация на администрацията и бизнеса, както и че данните за усвояване на средства са занижени, тъй като не включват парите по предприсъединителните програми за същия период. Справка показва, че само за една година, от 30.06.2011 г. до 30.06.2012 г. ,са били договорени близо 30% от общите суми, а изплатени – 10,8%.⁴³ Това означава, че за последната година е свършена почти толкова работа, колкото за предходните четири и половина. Следователно администрацията и бизнесът в България са се активизирали и поучили от грешките си, което дава основание на управляващите да настояват за отмяна на предвидения таван.

Добрата новина е желанието на ЕК да обвърже евро средствата с резултатите от фискалната политика на държавите-членки и постигането на целите Европа 2020. Парите от европейските фондове биха могли да бъдат един добър стимул за спазване на фискална дисциплина. Така не само че нарушителите ще бъдат наказани, но и 'отличниците' ще бъдат възнаградени, което отваря нови възможности пред България.

---

⁴² „Изпълнение на оперативните програми до 30.06.2012”, Структурни фондове на ЕС, <http://www.eufunds.bg/>

⁴³ Изпълнение на оперативните програми до 30.06.2011”, Структурни фондове на ЕС

Библиография

E. Erjavec, F. Chantreuil, K. Hanrahan, T. Donnellan, G. Salputra, M. Kožar, M. van Leeuwen, M. “Policy assessment of an EU wide flat area CAP payments system”, Economic Modelling. 2011, 28 (4) : 1550-1558

Directorate-General for Agriculture and Rural Development, “CAP towards 2020 Impact Assessment” (https://docs.google.com/file/d/0B6KoZ_bJBQHYMTkzNTUwNjUtNjk0YS00NWJhLTk0ODYtNzZkMzg2ZTBhOTJm/edit?hl=en&pli=1)

Directorate-General for Internal Policies, “Overview of financial instruments used in the EU multiannual financial framework period 2007-2013 and the Commission’s proposals for 2014-2020”, 15.03.2012 (<http://www.europarl.europa.eu/committees/en/budg/studiesdownload.html?languageDocument=EN&file=73151>)

Europa.eu, “IP/11/109”, 31.01.2011 (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/109&format=HTML&aged=1&language=BG&guiLanguage=en>)

Europa.eu, “MEMO/11/52”, 31.01.2011 (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/52&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>)

Europa.eu, “MEMO/12/153”, 02.03.2012 (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/153&format=HTML&aged=0&language=EN&guiLanguage=en>)

Europa.eu, “MEMO/12/278”, 25.04.2012 (http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-12-278_en.htm)

Europa.eu, „MEMO/11/706”, 10.10.2011 (<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/11/706&format=HTML&aged=0&language=BG&guiLanguage=en>)

European Commission, “COM(2011) 500 final”, Brussels, 29.06.2011 (http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/fin_fw1420/MFF_COM-2011-500_Part_I_en.pdf)

European commission, “COM(2011) 625 final/2”, Brussels, 19.10.2011 (http://ec.europa.eu/agriculture/cap-post-2013/legal-proposals/com625/625_en.pdf)

European Commission, “COM(2011) 665/3”, Brussels, XXX (<http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/connecting/doc/connecting/proposition.pdf>)

European Commission, “COM(2011) 665/3”, Bussels, XXX (<http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/connecting/doc/connecting/proposition.pdf>)

European Commission, “SEC(2011) 1153 final/2”, Brussels, 20.10.2011 (http://ec.europa.eu/agriculture/analysis/perspec/cap-2020/impact-assessment/full-text_en.pdf)

European Commission, “SEC(2011) 876 final/2”, Brussels, 27.10.2011 (http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/fin_fw1420/proposal_council_own_resources_annex_en.pdf)

European Commission, "TEN-T/ Transport infrastructure", Mobility and Transport, 29.04.2011 (http://ec.europa.eu/transport/infrastructure/index_en.htm)

Eurostat, "Early leavers from education and training by sex", (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_40)

Eurostat, "Employment rate by sex, age group 20-64", (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_10)

Eurostat, "Europe 2020 Headline indicators", 25.07.2012 (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/europe_2020_indicators/headline_indicators)

Eurostat, "File:Table 1. Volume indices per capita, 2008-2011 (EU=27)", ([http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Table 1. Volume indices per capita, 2008 - 2011 \(EU%3D27\).png&filetimestamp=20120706060601#filehistory](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:Table_1._Volume_indices_per_capita,_2008_-_2011_(EU%3D27).png&filetimestamp=20120706060601#filehistory))

Eurostat, "Tertiary Educational Attainment by sex, age group 30-34", (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=t2020_41)

TEN-T EA, "Studies for the development of the motorway project of PP7 (Igoumenitsa/Patras-Athens-Sofia-Budapest Motorway Axis), (http://tentea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/ten-t_projects_by_country/greece/2007-el-07040-s.htm)

TEN-T EA, "Studies for the development of the Railway Priority Project 22", (http://tentea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/ten-t_projects_by_country/multi_country/2007-eu-22070-s.htm)

Trans-European network Executive Agency, "TEN-T Projects by Country", (http://tentea.ec.europa.eu/en/ten-t_projects/ten-t_projects_by_country/)

Valentin Zahrnt, "Financing the Common Agricultural policy: Which member states pay for the waste of public money?", European Center for International Political Economy (<http://www.reformthecap.eu/sites/default/files/CAP%20net%20payers%20ECIPE.pdf>)

Администрация на Министерски съвет, „Рамкова позиция относно Предложение за Регламент на Европейския Парламент и на Съвета относно създаването на Инструмент за свързване на Европа“, 2011/0302 (COD) (www.eufunds.bg/document/2269)

Васил Николов, „Данъчните тенденции в Европейския съюз“, Институт за пазарна икономика, 23.05.2012 (<http://ime.bg/bg/articles/danyni-tendencii-v-evropeiski-ya-syuz/>)

Данни на Европейската комисия за МФР 2007-2013, актуални цени (http://ec.europa.eu/budget/figures/fin_fwk0713/fwk0713_en.cfm)

European Commission, "COM(2010) 700 final", Brussels, 19.10.2010 (<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:0700:FIN:EN:PDF>)

"Изпълнение на оперативните програми до 30.06.2011", Структурни фондове на ЕС, <http://www.eufunds.bg/>

„Изпълнение на оперативните програми до 30.06.2012“, Структурни фондове на ЕС, <http://www.eufunds.bg/>

Капитал Дейли, „Печалбата на авиационния сектор ще се свие с над 50%“, 11.06.2012
(http://www.capital.bg/biznes/2012/06/11/1843812_pechalbata_na_aviacionnii_sektor_shte_se_svies_nad_50/)

Министерство на финансите, „Доклади на изпълнението на държавния бюджет на Република България“ от 2007-2010г. (<http://www.minfin.bg/bg/page/247>)

Министерство на финансите, „Позиция на Република България относно Определяне на национални цели по стратегията „Европа 2020“, (www.minfin.bg/document/8030:1)

Министерство на финансите, „България подкрепя увеличение с 5% на общия размер на следващата Многогодишна финансова рамка на ЕС“, 21.09.2011
(<http://www.minfin.bg/bg/pubs/1/4557>)

Народно събрание, „Заседание на Комисия по европейски въпроси и контрол на европейските фондове“, 3.09.2011 (<http://www.migidea.org/?q=node/491>)

Национален статистически институт, „Брутен национален доход (БНД) – национално ниво“
(<http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=64>)

Национален статистически институт, „Домакинства с ширококолов достъп до интернет“
(<http://www.nsi.bg/otrasal.php?otr=17&a1=2405&a2=2406&a3=2408#cont>)

Ралица Ковачева, „България 2020: транспорт, малки и средни предприятия, иновации и образование“, Euinside, 15.02.2012 (<http://www.euinside.eu/bg/faces/bulgaria-2020-transport-smes-innovation-and-education>)

Ралица Ковачева, „България ще настоява за равно третиране в европейския бюджет“, Euinside, 20.10.2011 (<http://www.euinside.eu/bg/news/bulgaria-equal-treatment-eu-budget>)

Светла Костадинова, „Аргументи против данъчната хармонизация – от нас за правителството“, ИПИ, 01.06.2006 (<http://ime.bg/bg/articles/argumenti-protiw-danychnata-harmonizaciq-ot-nas-za-prawitelstwoto/>)

За ИПИ

Мисията на ИПИ е да развива и защитава пазарните подходи за преодоляване на предизвикателствата, пред които гражданите на България и в региона се изправят. Тази мисия се преследва още от 1993 г., когато Институтът е официално регистриран като неправителствена организация (№ 831344929 от 15 март 1993 г., 729/XI/VI, стр. 169.).

Целите на ИПИ са да предоставя независима оценка и анализ на политиката на правителството, както и да служи като трибуна за обмяна на възгледи и мнения на икономисти и наблюдатели по различни въпроси.

ИПИ е носител на:

- ✓ **Наградата на БАДДПО за 2010 година**, присъдена за *изключителна активност, постоянство, широкообхватност и професионализъм в публикуването на актуална информация, експертни анализи, становища и предложения по проблемите на пенсионното осигуряване и пенсионната реформа* в бюлетина „Преглед на стопанската политика“;
- ✓ **Златен ключ 2008** на Програма Достъп до Информация за упоритото търсене на документи по реда на Закона за достъп до обществена информация;
- ✓ **Неправителствена организация на годината 2007** на мрежата Stockholm Network за разпространението на идеите за свободен пазар и личен избор в Европа;
- ✓ **Медия за 2007** на мрежата Stockholm Network за успешната работа на Института с медиите и популяризиране на идеите си чрез различни информационни формати;
- ✓ **Награда Темпълтън за 2006** на фондация Атлас за дългогодишните си усилия и принос за поддържане на принципите на свободата и пазарната икономика;
- ✓ **Специалната награда за 2001 на Министерски съвет** за цялостен принос в развитието на гражданското общество в България.

Последни водещи публикации на ИПИ:

- ✓ **Алтернативен бюджет с ниски данъци за 2013 г.**, октомври 2012
- ✓ **Една година след либерализацията на пощенския сектор в България**, юли 2012
- ✓ **Фискални правила: преглед на литературата, приложение и препоръки за България**, февруари 2012
- ✓ **Успехите и провалите на българските правителства (1998-2011)**, февруари 2012
- ✓ **България в международните класации 2011**, ноември 2011
- ✓ **Алтернативен държавен бюджет с ниски данъци**, ноември 2011
- ✓ **Оценка на въздействието от изпълнението на активните мерки на пазара на труда**, септември 2011

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА ИНВЕСТИЦИЯ

Екипът на ИПИ вярва, че цените свободата си и възможността сами да решавате кое е добре за вас. Убедени сме, че искате малка и ефективна администрация. Сигурни сме, че искате предвидима бизнес среда, в която конкуренцията да е основният фактор.

Това са идеите, които защитаваме и затова се обръщаме към вас с покана за инвестиция в ИПИ. В замяна на вашата инвестиция ние:

1. Ще продължим да осъществяваме натиск за по-бързи реформи
2. Ще наблюдаваме, коментираме и предлагаме разумни решения
3. Ще бъдем винаги на линия, когато има опасност от лоши решения и политики или с други думи, ще защитаваме идеите, в които вие и ние вярваме

Възможностите за инвестиция са:

	Размер	Ползи
Съмишленик на ИПИ	до 200 лв.	Ставате част от мрежа, в която на почит са идеите за ниски данъци, малка администрация, повече лична свобода и върховенство на закона. Бъдете с нас!
Приятел на ИПИ	200 - 500 лв.	Специално свидетелство за Приятел на ИПИ, получава всички бюлетини и специални доклади, както и покана за всички събития, организирани от ИПИ
Сътрудник на ИПИ	500 – 3 500 лв.	+ Участие в специални допитвания, организирани от ИПИ по актуални теми
Член на клуба на ИПИ	3 500 – 7 000 лв.	++ Покана за годишна среща на всички членове на клуба, на която имат възможност да обсъждат и коментират актуални теми с екипа на ИПИ
Почетен член на клуба на ИПИ	7000 – 15 000 лв.	+++ Лична среща с екипа на ИПИ веднъж годишно
Благодетел на ИПИ	над 15 000 лв.	++++ Възможност за участие в специални срещи на ИПИ по проекти, оперативни обсъждания на екипа и предложение на теми за изследване

Можете да направите дарение по следната банкова сметка:

Банкова сметка на ИПИ в лева

IBAN: BG54 UNCR 7630 1039 2234 15

BIC: UNCRBGSF

УниКредит Булбанк; ул. Калоян №3

или

чрез системата Ерау.бг на адрес: <http://ime.bg/bg/page/donation/>